

No: 644 – Menş e Adı

SULTANDAĞ I KİRAZI

Tescil Ettiren

SULTANDAĞ I KAYMAKAMLIĞ I

Bu coğrafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 18.10.2018 tarihinden itibaren korunmak üzere 08.01.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 644
Tescil Tarihi	: 08.01.2021
Başvuru No	: C2018/195
Başvuru Tarihi	: 18.10.2018
Coğrafi İşaretin Adı	: Sultandağı Kirazı
Ürün / Ürün Grubu	: Kiraz / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Sultandağı Kaymakamlığı
Tescil Ettirenin Adresi	: Pazaraltı Mah. Atatürk Cad. Sultandağı AFYONKARAHİSAR
Coğrafi Sınırı	: Afyonkarahisar ili Sultandağı ve Çay ilçeleri
Kullanım Biçimi	: Sultandağı Kirazı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Sultandağı Kirazı ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajının üzerinde kullanılmadığında, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Sultandağı Kirazının; Sultandağı ve Çay ilçelerinde ilk olarak dikimi 1940-1950 yılları arasına dayanır. Sultandağı Kirazı; Latince tür adı *Prunus avium* L. olan “0900 Ziraat” çeşidi kiraz kullanılarak üretilir. Bu ürüne ilişkin bölgede düzenlenen kiraz festivalleri 1968 yılından günümüze kadar devam ede gelmiştir. Verilen coğrafi sınırla ünü ve bilinirliği bulunan Sultandağı Kirazı bölgesinin ihracata konu tarım ürünlerinin arasında yer alır.

İklim özellikleri: Afyonkarahisar ilinin doğusunda yer alan Çay ve Sultandağı ilçeleri; İç Batı Ege Bölgesi olarak nitelendirilen yörenin tam merkezinde ve sırasıyla 1050 m ve 1002 m rakımda bulunur. Kiraz bahçelerinin kurulu olduğu araziler; Sultandağı etekleri, Eber ve Akşehir gölleri arasındaki ovada yaygınlaşmış olup yamaç ve düze yakın araziler üzerinde tesis edilmişlerdir. Eber ve Akşehir göllerinin buharlaşma ve nemlendirme etkisiyle ortaya çıkan mikro-klima etkisi, kirazın olgunlaşma dönemindeki sıcaklarda meyvenin su kaybının minimum düzeyde kalmasını, asiditesinin normal, şeker oranının ise istenilen düzeyde kalmasına yardımcı olmakta ve bölgede üretilen kirazlarda kendine has renk, tat ve iriliğin oluşumuna katkı sağlar. Meyve olgunlaşma döneminde belirtilen coğrafi sınırın ikliminin genellikle yağışsız olması, meyvedeki çatlama oranının %3’ün altında kalmasını sağlar. Kirazın düzenli ve dengeli güneşleme ihtiyacı olduğundan, verilen coğrafi sınırda bu ihtiyaç istenilen düzeyde karşılanır. Özellikle yetiştirildiği alanların doğu-batı yönlerinin açık olması, bölgedeki kiraz bahçelerinin ışık ve güneşlenme ihtiyacının dengeli bir şekilde karşılanmasını sağlar.

Toprak yapısı: Belirtilen coğrafi sınırdaki toprak yapısı; Sultandağı yamaçlarında etkili kök derinliğinde kumlu-killi, kalan daha büyük ölçekli alanlarda ise tınlı yapıdadır. Toprak yapısının genelinin tınlı yapıda olması kiraz ağacının en önemli isteği olan vejetasyon dönemindeki nem ihtiyacını ve optimum toprak sıcaklığını ideal ölçülerde tutar.

Sultandağı Kirazı bazı ürün özelliklerine ilişkin ortalama değerler ($\pm$ %10) aşağıda verilmiştir:

Meyve Ağırlığı: 10,9 g

Meyve Eni: 28,3 mm

Meyve Yüksekliği: 23,9 mm

Meyve Çekirdek Ağırlığı: 0,4 g

Çekirdek Yüksekliği: 9,4 mm

Sap Ağırlığı: 0,16 g

Sap Uzunluğu: 5,4 cm

Meyve Eti Ağırlığı: 9,5 g

Meyve şekli geniş kalp şeklinde, meyve içi pembe-kırmızı, meyve kabuğu parlak koyu kırmızı renkte olup meyve eti sert sınıfındadır. Meyvenin suda çözünebilir kuru madde oranı (briks değeri) en az %18’dir. Meyvedeki çatlama oranı %3’ün altındadır. Mevsimsel şartlar, kirazın olgunluk durumu ve yetiştirme koşullarına bağlı olarak bu değerler değişkenlik gösterebilir.

Üretim Metodu:

Sultandağı Kirazı Yetiştiriciliği ve Üretim Aşamaları

Fidan Temini ve Dikimi: Yetiştiricilik yapılacak alanın ekolojisine uygun anaç/çeşit kombinasyonu belirlenir. Temin edilecek fidanların sertifikalı olmalarına özen gösterilir. Dikimi yapılacak alanın ekolojik koşulları da dikkate alınarak uygun anaçlar (kuş kirazı, klon anaçlar vb.) ve aşılama yöntemleri kullanılır. Dikim işlemleri Sultandağı ve Çay ilçelerinde ekim ayı sonu yaprak dökümü ile başlar. Nisan ayı ortalarına kadar mevsimsel koşullara bağlı olarak devam eder. Genellikle sonbahar aylarında, az da olsa ilkbahar aylarında dikim yapılması tercih edilir. Dikim öncesinde fidanlarda kök tuvaleti yapılmalı, fidanlar aşı parselinden söküldükleri derinlikte dikilmelidir. Dikimden sonra fidanlara mutlaka can suyu verilmelidir.

Aşılama: Aşılama yöntemlerinde çoğunlukla göz aşısı, yarma aşısı, bindirme gibi uygun aşılama teknikleri kullanılır.

Budama: Klasik kiraz anaç çeşitlerinde genellikle goble (yuvarlaklaştırma) terbiye sistemi uygulanırken, yarı bodur kiraz çeşitlerinde piramit şekil verme yapılır. Budama ve terbiye sistemi, kirazda erkencilik, verim ve kalite özellikleri açısından önemlidir. Kirazlar genellikle dikine büyüyen bir taç oluşturduğundan, merkezi lider sistemi tercih edilmelidir. Bu sistemde; ilk dikimden sonra kamçı halindeki fidanların topraktan 75-85 cm kadar yükseklikten tepeleri kesilir. İlkbaharda gözler kabarmaya başladıktan sonra uçtaki 2 tomurcuk bırakılarak bunların altındaki 5-6 tomurcuk koparılır. Bu uygulama ile oluşacak sürgünlerin liderle rekabeti azaltılmış olur. Gözler sürüp sürgünler 7-10 cm uzunluğa geldikten sonra topraktan 45-50 cm yukarıda değişik yönlerde bakan genellikle 4-5 dal seçilerek gövde ile 80° - 90° açı yapacak şekilde dal açıları genişletilir. Bu sayede dal üzerinde erken meyve oluşumu teşvik edilmiş olur. Uçta bırakılan iki tomurcuktan zayıf gelişen sürgün bırakılarak, diğeri çıkartılır. Bu şekilde ilk kat oluşturulur. Sonraki yıllarda aynı işlem tekrarlanarak toplam 4-5 kat ve 17-21 yan dal oluşana kadar bu işleme devam edilir. Kışın sert geçtiği dönemlerde budama zamanının geciktirilmesi uygun olur. Budama sırasında kullanılan alet ve ekipmanın bir ağaçtan diğerine geçerken kullanılması durumunda mutlaka dezenfekte edilmelidir.

Toprak İşleme, Sulama ve Gübreleme: Toprağın havalandırılması, yabancı ot mücadelesi, yağışlardan ve sulama suyundan faydalanmak için ilkbahar ve sonbahar aylarında yapılmalıdır. Doğru bir sulama bahçedeki ağaçların sağlığı ve verimi açısından önem arz eder. Ayrıca aşırı sulama, aşırı vejetatif gelişime neden olmakta, gerektiğinden az yapılan sulama ise bitkinin kuraklık stresine girmesine, dolayısıyla da fotosentezinin azalmasına neden olur. Bu nedenle modern sulama sistemlerinden olan damla sulama sistemi Sultandağı Kirazı için tercih edilen ideal bir sistemdir. Mini spring ve salma sulamanın yapıldığı bahçelerde ise ağaçların kök boğazı ve çevresine su temas etmemelidir. Kurak giden yıllarda çiçeklenme döneminde toprağın yeterince nemli tutulması gereklidir. Hasattan hemen önceki sulama; meyve iriliğini olumlu etkilese de meyve eti sertliği, raf ömrü ve tat özelliklerini olumsuz etkileyebileceğinden tercih edilmemelidir. Hasat sonrası sulama ise, yeni oluşan çiçek gözlerinin gelişimi için faydalı olur. Gübre uygulamalarında toprağın tahlil sonuçları gözetilmeli, iki yılda bir dekara 2-3 ton yanmış ahır gübresi verilmesi, fosforlu ve potasyumlu gübrelerin sonbaharda uygulanması, azotlu gübrelerin birinci uygulamasının ilkbaharda, ikinci uygulamasının çiçek dökümünden sonra, son uygulamasının ise hasatta yapılması önerilir. Yaprak gübreleri, bitki besin elementi noksanlıklarına göre en az 2-3 defa kullanılmalıdır.

Zirai Mücadele: Belirtilen coğrafi sınırdaki meyve üretim sahalarını kapsayacak şekilde entegre mücadele yöntemleri uygulanır. Meteorolojik veriler dikkate alınarak hastalık ve zararlılarının ekonomik eşik değerinin aştığı dönemler belirlenerek, zamanında doğru mücadele amaçlanır. Ayrıca biyolojik mücadele yöntemlerinde cezbedici tuzak ve feromon kullanımıyla spesifik zararlılardan örneğin kiraz sinekleri ile etkin mücadele yapılır. Üretilen kirazın hasattan sonra önemli bir bölümünün ihracata konu olmasından dolayı; bitki koruma ürünleri kullanımında mevzuata uyulması sağlanır; üretici ve alıcı taraflara bu konularda bilgilendirme yapılır.

Hasat: Geçici bir kiraz çeşidinden üretilen Sultandağı Kirazının hasat zamanı genellikle yılın 20 haziran-25 temmuz tarihleri arasındadır. Sultandağı Kirazı kendine özgü renk, irilik, tat ve olgunluğa ulaştığında; sapıyla beraber, fazla büyük olmayan taşıma kaplarına el ile toplanarak hasat edilir.

Denetleme:

Denetimler, Sultandağı Kaymakamlığı ve Sultandağı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü koordinatörlüğünde; Sultandağı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Çay Ticaret ve Sanayi Odası, Sultandağı Ziraat Odasından birer üyenin katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir.

Denetimler yılda en az bir kere yapılır. Şikâyet üzerine veya gerekli görülen hallerde ayrıca denetim yapılabilir. Yapılan denetimler; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu uyarınca raporlanarak her yıl düzenli olarak Sultandağı Kaymakamlığı tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna sunulur.

Denetim mercii, Sultandağı Kirazı coğrafi işareti kullanım biçiminin uygunluğunu ve üretim metodu bölümünde belirtilen kriterlere (yetiştirme teknikleri ve hasat) uygun olarak üretim yapılıp yapılmadığını kontrol eder. Denetim esnasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gerekli tedbirler denetlenen ilgili kişi, kurum veya kuruluşa bildirilir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.